

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

**ΔΙΟΙΚΗΣΗ 6^{ης} ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ, ΗΠΕΙΡΟΥ
& ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Διεύθυνση : ΝΕΟ Πατρών Αθηνών & Υπάτης 1
Τ.Κ. 264 41, Πάτρα
Τηλέφωνο : 2613 - 600500-3
FAX : 2610 - 423573

Πάτρα : 18-3-2010

Αρ. Πρωτ. : 4843

ΠΡΟΣ
Διοικητές Νοσοκομείων
αρμοδιότητας 6^{ης} ΥΠΕ

Θέμα: «Επίσχεση εργασίας ιατρών – εφημερίες»

Σας διαβιβάζουμε την υπ' αρ.Δ 809 β/17-3-2010 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβούλου της 6^{ης} ΥΠΕ, αναφορικά με το προκύψαν ζήτημα από τις εξαγγελθείσες επισχέςσεις εργασίας των ιατρών και παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ

ΕΥΔΕΥΘΥΝΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Α.Α.
ΑΓΓΟΥ ΕΥΦΟΡΣΥΝΗ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΟΣ Δ. ΓΚΟΥΜΑΣ

Υπ. Διοίκηση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ 6^{ης} ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
Αδ. Πρωτ./ Ημερ.: 4843 / 18-03-2010

6η Δ.Υ.ΠΕ

ΦΩΤΗΣ Κ. ΛΕΠΙΔΑΣ

Νομικός Σύμβουλος

Αρ. Γνώμ.: Δ809β'

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Θέμα: «Εφημερίες ιατρών – Επίσχεση εργασίας»

Το επίκαιρο θέμα των επισχέσεων εργασίας των ειδικευμένων και ειδικευόμενων ιατρών του Ε.Σ.Υ καθιστά επιβεβλημένη την διευκρίνιση των σχετικά ισχυόντων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών υγείας στα Δημόσια Νοσοκομεία.

1. Οι διοικούντες τα ΝΠΔΔ – Νοσηλευτικά ιδρύματα είναι Δημόσιοι υπάλληλοι επί θητεία, υπαγόμενοι στον ισχύοντα Υ.Κ (Ν. 3528/2007) Οι ιατροί του ΕΣΥ είναι δημόσιοι υπάλληλοι ενώ οι ειδικευόμενοι ιατροί έχουν σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου με τα Νοσοκομεία στα οποία εργάζονται.

Άπαντες (διοικούντες και ιατροί) υποχρεούνται –μεταξύ άλλων- στην τήρηση των όσων προβλέπονται στο άρθρο 25 του ως άνω κώδικα που (αναφορικά με τα εν προκειμένω ενδιαφέροντα σχετικά με την διενέργεια των εφημεριών) στις παραγρ. 1-3 προβλέπει: «1. Ο υπάλληλος είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των καθηκόντων του και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών του ενεργειών. 2. Ο υπάλληλος οφείλει να υπακούει στις διαταγές των προϊσταμένων του. Όταν όμως εκτελεί διαταγή, την οποία θεωρεί παράνομη, οφείλει, πριν την εκτέλεση, να αναφέρει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του και να εκτελέσει τη διαταγή χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Η διαταγή δεν προσκτάται νομιμότητα εκ του ότι ο υπάλληλος οφείλει να υπακούσει σε αυτήν. 3. Αν η διαταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ο υπάλληλος οφείλει να μην την εκτελέσει και να το αναφέρει χωρίς αναβολή. Όταν σε διαταγή, η οποία προδήλως αντίκειται σε διατάξεις νόμων ή κανονιστικών πράξεων, διατυπώνονται επείγοντες και

εξαιρετικοί λόγοι γενικότερου συμφέροντος ή όταν, ύστερα από άρνηση υπακοής σε πρώτη διαταγή που προδήλως αντίκειται σε τέτοιες διατάξεις, ακολουθήσει δεύτερη διαταγή που εκθέτει επείγοντες και εξαιρετικούς λόγους γενικότερου συμφέροντος, ο υπάλληλος οφείλει να εκτελέσει τη διαταγή και να αναφέρει συγγρόνως στην προϊσταμένη αρχή εκείνου που τον διέταξε. Επί νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον εκείνος που διέταξε είναι το διοικητικό συμβούλιο ή το ανώτατο μονομελές όργανο διοίκησης, η αναφορά υποβάλλεται στον εποπτεύοντα Υπουργό. Εάν εκείνος που διέταξε είναι ο Υπουργός, η αναφορά υποβάλλεται στον Πρωθυπουργό.»

Η ενδεχόμενη άρνηση εκτελέσεως της «διαταγής» συνιστά –πέραν των άλλων και πειθαρχικό αδίκημα σύμφωνα με το άρθρ. 107 Υ.Κ (περ. δ' και ε') και δή αυτό της «αδικαιολόγητης αποχής από την εκτέλεση των καθηκόντων» και της «άρνησης ή παρέκλυση εκτέλεσης υπηρεσίας» μη αποκλεισμένης και της περιπτώσεως της «παραβάσεως καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα.....» αφού λόγω του συνδρομής λόγου υπερέρου συμφέροντος (υγείας των πολιτών κλπ.) η εν γνώσει άρνηση υπηρεσίας οδηγεί σε βλάβη εννόμου αγαθού τρίτου εν γνώσει αυτού από τον διαπράττοντα δημόσιο υπάλληλο.

2. Από τις διατάξεις των άρθρων 325, 329, 656 ΑΚ, προκύπτει ότι ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα επίσχεσης της εργασίας του, δηλαδή σε επίσχεση της οφειλόμενης προς τον εργοδότη του παροχής, που συνίσταται στη μέλλουσα να παρασχεθεί εργασία του, για την εξασφάλιση ληξιπρόθεσμης αξίωσης του κατά του εργοδότη, που απορρέει από την εργασία που ήδη του έχει προσφέρει και εκτελέσει. Το δικαίωμα αυτό ασκείται ως μέσον εξαναγκασμού του εργοδότη που αρνείται την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του, οι οποίες είναι κατά κανόνα εκείνες που σχετίζονται με την καταβολή των οφειλομένων αποδοχών του εργαζόμενου και κατευθύνεται στο να τον πείσει να τις εκπληρώσει με απειλή την υπερημερία του και όλες τις εξ αυτής συνέπειες γι αυτόν, εφόσον ο εργοδότης πλέον ευθύνεται για την πληρωμή των αποδοχών του χρόνου της επίσχεσης. Το δικαίωμα αυτό ασκείται ατύπως.

Το δικαίωμα επισχέσεως μπορεί να ασκηθεί έναντι κάθε εργοδότη, όμως αυτό υπόκειται στους περιορισμούς του άρθρου 281 του Αστικού Κώδικα (ΑΠ

197/1995 ΔΕΝ 51,1185, ΕφΑθ 5385/1996 ΕΛΔ 38,906). Καταχρηστικά ασκείται το δικαίωμα επισχέσεως όταν προβάλλεται έναντι αξιόπιστου και αξιόχρεου εργοδότη (πρβλ. ΑΠ 1264/1986 ΕΕργΔ 46,631) και επιδιώκει μάλιστα την ικανοποίηση εργασιακής απαίτησης η οποία δημιουργείται και καταβάλλεται καθυστερημένα κατά το συνήθως συμβαίνον. Πάντως το αξιόλογο της καθυστέρησης πληρωμής των αποδοχών ή το δικαιολογημένο αυτής, κρίνεται τελικά από το Δικαστήριο της ουσίας και συναρτάται προς τις ατομικές, οικογενειακές και οικονομικές ανάγκες αυτού, σε σχέση προς το ύψος του καθυστερούμενου ποσού αποδοχών του και τους λόγους της καθυστέρησης πληρωμής τους (ΕφΑθ 306/1970 ΕΕργΔ 29,627). Συνεκτιμάται επίσης το μέγεθος της ζημίας που υφίσταται ο εργοδότης (Δημόσιο εν προκειμένω) από την άσκηση του πιο πάνω εργασιακού δικαιώματος, καθώς και ο χρόνος που αυτό ασκείται (Καποδόστριας, Ερμην. Αστικού Κώδικα, άρθρο 281).

3. Στο άρθρο 88 παρ. 1 του Ν. 2071/1992 (Α' 123), όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 παρ. 4 του Ν. 3204/2003 (Α' 296), ορίζεται ότι «οι ιατροί του Ε.Σ.Υ. όλων των βαθμών που υπηρετούν στα νοσοκομεία και στα κέντρα υγείας υποχρεούνται σε εφημερία στο νοσοκομείο ή στο κέντρο υγείας, σύμφωνα με τις ανάγκες των τμημάτων, εργαστηρίων και ειδικών μονάδων και εν γένει σύμφωνα με τις ανάγκες για την απρόσκοπτη λειτουργία του νοσοκομείου ή του κέντρου υγείας».

Περαιτέρω, στο άρθρο 45 του Ν. 3205/2003 (Α' 297) ορίζονται τα εξής: «1. Η συμμετοχή των ιατρών του Ε.Σ.Υ., των μελών Δ.Ε.Π. τμημάτων ιατρικής και όλων των ιατρών, που με οποιαδήποτε σχέση προσφέρουν υπηρεσία στα νοσοκομεία, στο πρόγραμμα εφημεριών είναι υποχρεωτική για όλους τους βαθμούς και βαθμίδες, σύμφωνα με τις εκάστοτε υπηρεσιακές ανάγκες.»

Επίσης στο άρθρο 7 του ν. 2606/1998 (Α' 89), το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφημερίες», ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Η συμμετοχή των γιατρών του Ε.Σ.Υ., των μελών Δ.Ε.Π. τμημάτων ιατρικής και όλων των γιατρών, που με οποιαδήποτε σχέση προσφέρουν υπηρεσία στα νοσοκομεία, στο πρόγραμμα εφημεριών (ενεργών και ετοιμότητας) είναι υποχρεωτική για όλους τους βαθμούς και τις βαθμίδες, σύμφωνα με τις εκάστοτε υπηρεσιακές ανάγκες ...»

Ο αριθμός των εφημεριών για κάθε ιατρό ονομαστικά καθορίζεται με τα μηνιαία προγράμματα εφημεριών που καταρτίζονται και εγκρίνονται αρμοδίως μετά την

197/1995 ΔΕΝ 51,1185, ΕφΑθ 5385/1996 ΕΛΔ 38,906). Καταχρηστικά ασκείται το δικαίωμα επισχέσεως όταν προβάλλεται έναντι αξιόπιστου και αξιόχρεου εργοδότη (πρβλ. ΑΠ 1264/1986 ΕΕργΔ 46,631) και επιδιώκει μάλιστα την ικανοποίηση εργασιακής απαίτησης η οποία δημιουργείται και καταβάλλεται καθυστερημένα κατά το συνήθως συμβαίνον. Πάντως το αξιόλογο της καθυστέρησης πληρωμής των αποδοχών ή το δικαιολογημένο αυτής, κρίνεται τελικά από το Δικαστήριο της ουσίας και συναρτάται προς τις ατομικές, οικογενειακές και οικονομικές ανάγκες αυτού, σε σχέση προς το ύψος του καθυστερούμενου ποσού αποδοχών του και τους λόγους της καθυστέρησης πληρωμής τους (ΕφΑθ 306/1970 ΕΕργΔ 29,627). Συνεκτιμάται επίσης το μέγεθος της ζημίας που υφίσταται ο εργοδότης (Δημόσιο εν προκειμένω) από την άσκηση του πιο πάνω εργασιακού δικαιώματος, καθώς και ο χρόνος που αυτό ασκείται (Καποδόστριας, Ερμην. Αστικού Κώδικα, άρθρο 281).

3. Στο άρθρο 88 παρ. 1 του Ν. 2071/1992 (Α' 123), όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 παρ. 4 του Ν. 3204/2003 (Α' 296), ορίζεται ότι «οι ιατροί του Ε.Σ.Υ. όλων των βαθμών ... που υπηρετούν στα νοσοκομεία και στα κέντρα υγείας υποχρεούνται σε εφημερία στο νοσοκομείο ή στο κέντρο υγείας, σύμφωνα με τις ανάγκες των τμημάτων, εργαστηρίων και ειδικών μονάδων και εν γένει σύμφωνα με τις ανάγκες για την απρόσκοπτη λειτουργία του νοσοκομείου ή του κέντρου υγείας».

Περαιτέρω, στο άρθρο 45 του Ν. 3205/2003 (Α' 297) ορίζονται τα εξής: «1. Η συμμετοχή των ιατρών του Ε.Σ.Υ., των μελών Δ.Ε.Π. τμημάτων ιατρικής και όλων των ιατρών, που με οποιαδήποτε σχέση προσφέρουν υπηρεσία στα νοσοκομεία, στο πρόγραμμα εφημεριών είναι υποχρεωτική για όλους τους βαθμούς και βαθμίδες, σύμφωνα με τις εκάστοτε υπηρεσιακές ανάγκες.»

Επίσης στο άρθρο 7 του ν. 2606/1998 (Α' 89), το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφημερίες», ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Η συμμετοχή των γιατρών του Ε.Σ.Υ., των μελών Δ.Ε.Π. τμημάτων ιατρικής και όλων των γιατρών, που με οποιαδήποτε σχέση προσφέρουν υπηρεσία στα νοσοκομεία, στο πρόγραμμα εφημεριών (ενεργών και ετοιμότητας) είναι υποχρεωτική για όλους τους βαθμούς και τις βαθμίδες, σύμφωνα με τις εκάστοτε υπηρεσιακές ανάγκες ...»

Ο αριθμός των εφημεριών για κάθε ιατρό ονομαστικά καθορίζεται με τα μηνιαία προγράμματα εφημεριών που καταρτίζονται και εγκρίνονται αρμοδίως μετά την

έκδοση της οικείας κοινής υπουργικής απόφασεως, με την οποία καθορίζονται ετησίως τα όρια των πιστώσεων για εφημερίες στους γιατρούς των νοσοκομείων. Τα μηνιαία προγράμματα εφημεριών αποτελούν σύνολο ατομικών διοικητικών πράξεων η εκτέλεση των οποίων είναι υποχρεωτική με βάση το προαναφερθέν άρθρο 25 Υ.Κ όπως και η σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου περί πραγματοποίησης εφημέριων είναι υποχρεωτική για τους γιατρούς, δεδομένου ότι η άρνηση εκπλήρωσης των καθηκόντων τους συνιστά πειθαρχικό αδίκημα και επισύρει πειθαρχικές ποινές (άρθ. 35 § 1 εδάφ. θ' του Ν. 1397/83).

Συνεπεία όλων των ανωτέρω καθίστανται σαφή τα ακόλουθα:

1. Η έκδοση προγράμματος εφημεριών είναι υποχρέωση της διοικήσεως και αυτή συνιστά κατά νόμο 'εντολή' προς τους υπόχρεους σε εφημερία.

2. Η διενέργεια εκ μέρους των ιατρών (ειδικευμένων και ειδικευομένων) των προγραμματισμένων εφημεριών αποτελεί –κατά νόμο– εκτέλεση «διαταγής» που είναι υποχρεωτική κατ'άρθρο 25. Ακόμη και αν θεωρηθεί η 'διαταγή' αυτή, εκ μέρους τους 'προδήλως παράνομη' (λόγω της ασκήσεως του δικαιώματος επισχέσεως) εάν η διοίκηση καταστήσει γνωστό στους ιατρούς ότι υφίστανται επείγοντες και εξαιρετικοί λόγοι γενικότερου συμφέροντος (πράγμα αυταπόδεικτο εξ άλλου για τον χώρο παροχής υπηρεσιών υγείας) τότε αυτοί υποχρεούνται σε άμεση εκτέλεση της «διαταγής» ήτοι της εφημερίας.

3. Η μη συμμόρφωσή τους σε τέτοια εντολή για μεν τους ειδικευμένους συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για δε τους ειδικευόμενους, λόγο καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας.

4. Επίσης η μη συμμόρφωση των ιατρών στο πρόγραμμα εφημεριών και η ενδεχόμενη προσβολή εννόμου αγαθού τρίτου (υγείας, ζωής κλπ.) που μπορεί να συνδεθεί αιτιακά με την μη συμμόρφωση αυτή εμπεριέχει την πιθανότητα να καταστήσει τον μη συμμορφούμενο ιατρό, ποινικά ελεγκτέο (π.χ σωματικής βλάβης κλπ.)

Πάτρα 17.3.2010

Ο Νομικός Σύμβουλος
ΦΩΤΗΣ Κ. ΑΕΠΙΔΑΣ